

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.109/2020/10. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Kisházi János ügyvéd (cím) által képviselt felperes neve (cím) felperesnek - a Szabó Ügyvédi Iroda (cím, ügyintéző: dr. Szabó Tamás ügyvéd) által képviselt alperes neve (cím) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében az Egri Törvényszék 27.P.20.198/2019/9. számú ítélete ellen a felperes részéről 10. sorszám alatt előterjesztett, Pf.5. sorszám alatt kiegészített fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét annak megállapításával hagyja helyben, hogy az állam visel 551 514 (ötszázötvenegyezer-ötszáztizennégy) forint meg nem fizetett kereseti illetéket.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 31 750 (harmincegyezer-hétszázötven) forint másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy 735 352 (hétszázharmincötezer-háromszázötvenkét) forint fellebbezési illetéket az állam visel.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

- [1] A felperes mint adós és zálogkötelezett, továbbá az alperes mint hitelező 2008. június 16-án deviza alapú (CHF) lakásvásárlási kölcsönszerződést, annak biztosítékeként pedig zálogszerződést kötöttek. A kölcsönszerződésben foglaltak szerint az alperes 7 000 000 Ft-nak megfelelő 46 486,92 CHF kölcsönt nyújt a felperes részére 420 hónap futamidőre, 420 havi törlesztőrészlet mellett. A szerződés I.4. pontja szerint a felperes a szerződés aláírásával kötelezettséget vállal a kölcsön és járulékaik Ft pénzben történő visszafizetésére, emellett tudomással bíró arról, hogy függetlenül a kölcsön forint pénzben történő visszafizetésének módjától, az alperes svájci frankban tartja nyilván a felperes kölcsönszerződésből eredő tartozását.
- [2] A szerződés V. fejezetében szabályozták a kölcsön törlesztésének részletszabályait; ennek részeként az V.5. pont szerint a „bank figyelemmel az V.4. pontra, valamint a forint/svájci frank időközi árfolyamváltozására a kamatperiódus leteltét követő 15 napon belül értesítő levelet küld postai úton az adós részére, amelyben értesíti a kamatperiódusra érvényes ügyleti kamat alapján számított forintban és svájci frankban kifejezett havi törlesztőrészlet, kezelési költség, konverziós díj összegét. Bank az értesítő levélben rögzíti az adott kamatperiódusra érvényes forint/svájci frank devizaeladási árfolyamot is. Ezen árfolyam a megelőző kamatperiódusban utoljára esedékes havi törlesztőrészlet esedékességét 2 banki munkanappal megelőzően az esedékesség napjára bank által meghatározott forint/svájci frank deviza eladási árfolyam. Adós tudomásul veszi, hogy a kölcsön utolsó kamatperiódusára érvényes forint/svájci frank deviza eladási árfolyamot bank jogosult az előzőekben megállapított árfolyamtól eltérően meghatározni.”

- [3] A kölcsönszerződés „Kockázatfeltáró nyilatkozat” megnevezésű VIII.7. pontja szerint „adós kijelenti, hogy a kölcsönszerződéssel kapcsolatos tájékoztatást a szükséges és elégséges mértékben a banktól megkapta, tisztában van az ügylet esetleges kockázataival, így különösen azzal, hogy az adott deviza magyar forinttal szembeni árfolyam alakulása a kölcsön forintban történő visszafizetésének terheit egyaránt növelheti és csökkentheti. Adós az esetleges árfolyamvesztéséget is figyelembe véve képes a fizetési kötelezettségeinek maradéktalan és pontos teljesítésére. Adós elfogadja, hogy a fentiek tekintetében bankkal szemben sem most, sem a jövőben semmiféle igény támasztására nem jogosult.”
- [4] A felperes a szerződéskötés során aláírta az alperes „Tájékoztató a Raiffeisen Bank devizaalapú lakossági hiteleinek árfolyam- és egyéb kockázatairól” című tájékoztatását. Eszerint „a jelenlegi kamatviszonyok között a svájci frank, illetve euro devizanemben fennálló tartozás után fizetendő hiteldíj (kamat- és kezelési költség) mértéke lényegesen alacsonyabb a forintban felvett kölcsönök után fizetendő hiteldíjnál. Így egy fenti devizában fennálló kölcsön után jelentősen kevesebb kamatot kell fizetni, mint egy forintban fennálló tartozás után. Milyen kockázattal jár egy devizaalapú kölcsön? Amennyiben önnek forintban képződik a jövedelme, akkor a devizában fennálló tartozásának törlesztéséhez a forint jövedelméből kell gondoskodnia. Ez azt jelenti, hogy a devizakölcsön törlesztéséhez/visszafizetéséhez forintot kell a kölcsön devizanemére átváltania (konvertálnia). A devizában meghatározott törlesztés forintban kifejezett összegét az aktuális forint/deviza átváltási árfolyam mértéke határozza meg. Az árfolyam a devizapiaci körülmények változása miatt szinte állandóan változik: hol kisebb, hol nagyobb mértékben, egy devizaegységért hol több, hol kevesebb forintot kell fizetni. Ezért az ön bankkal szemben devizában fennálló tartozásának, illetve a devizában meghatározott törlesztésének forintra átszámolt összege az árfolyam változásával együtt módosul. Ez az árfolyamváltozás az ön számára kockázatot jelent (hiszen ezeket az ingadozásokat nem lehet előre kiszámítani), ezt a kockázatot nevezzük árfolyamkockázatnak. Devizaalapú kölcsön felvétele esetén az árfolyamkockázatot ön viseli. Az ön által devizaalapon, de forintban igényelt kölcsönt a bank az aktuális árfolyamon számolja át devizára. Devizaalapú kölcsön esetén ön devizában fog tartozni a bank felé. A folyósításra kerülő deviza összegét jelzálogkölcsön esetén a szerződéskötéskor, személyi kölcsön esetében pedig a folyósításkor érvényes devizaátváltási árfolyamon határozza meg a bank. Így a folyósításra kerülő devizaösszeg annál kevesebb lesz, minél több forintot ér egy devizaegység a szerződéskötéskor, illetve a folyósításkor (a forint gyenge az adott devizához képest). Visszafizetéskor éppen fordítva jár jobban: a devizában meghatározott törlesztőrészletet akkor tudja a legolcsóbban átváltani forintra a kölcsön devizanemére, ha egy devizaegységért minél kevesebb forintot kell kiadni (a forint erős az adott devizához képest). Devizakölcsön igénylésekor ajánlatos figyelembe venni azt is, hogy a forint és a kölcsön devizaneme közötti kamatkülönbség csak a kamatperiódus ideje alatt fix. A futamidő alatt mind a forint-, mind a devizakamatok változhatnak, és előfordulhat, hogy a jelenlegi forint-deviza kamatszint közötti különbség mérséklődik. A devizakamatok emelkedése és a forintkamatok csökkenése vagy változatlansága esetén a devizaalapú kölcsön veszíthet vonzerejéből a forintalapú kölcsönrel szemben.” Az alperes példával is illusztrálta a tájékoztatásban, hogy 5 Ft árfolyamváltozás miként hat a tőke és a törlesztőrészlet összegére.
- [5] A felperes - a szerződésben meghatározott folyósítási feltételnek megfelelően - közjegyző előtt közokiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot tett a szerződéskötés napján.
- [6] Mivel a felperes nem szerződésszerűen tett eleget törlesztési kötelezettségének az alperes 20013. szeptember 9-én felmondta a kölcsönszerződést.

- [7] A felperes módosított keresetében kérte a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását, a szerződés hatályossá nyilvánítását, és kötelezettségének 5 153 698 Ft-ban történő megállapítását, arra 180 havi, havonta 28 632 Ft részletfizetés elrendelését. Pontosított kereseti kérelmében egyrészt az árfolyamkockázat viselésének tisztességtelenségére, másrészt arra hivatkozott, hogy a kölcsönszerződés V.5. pontja a kölcsön utolsó kamatperiódusára vonatkozóan nem tartalmazza kiszámítható módon a törlesztőrészlet összegét, és az értesítőlevél sem pótolhatja a felek kétoldalú megállapodását.
- [8] Az alperes ellenkérelmében kérte a kereset elutasítását, mivel álláspontja szerint a szerződés nem érvénytelen.
- [9] Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletével elutasította a keresetet, és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 50 000 Ft perköltséget.
- [10] Az ítélet indokolásában ismertette a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi Ptk.) tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó 209. §-ának (1) bekezdését és 209/A. §-át, majd a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 213. §-a (1) bekezdésének e) pontját is, amely szerint semmis az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza a törlesztő részletek számát, összegét, a törlesztési időpontokat.
- [11] A szerződés tartalmazza a havi törlesztőrészletek számát, összegét, míg a szerződés V.2. pontja a törlesztőrészletek esedékességét is. Az átszámítás tekintetében az V.4. pont azt rögzíti, hogy „a lakossági ügyfelekre érvényes, a havi törlesztőrészlet esedékességét kettő banki munkanappal megelőzően az esedékesség napjára a Bank által meghatározott forint/svájci frank deviza eladási árfolyam alapján a Bank a havi törlesztőrészlet és a kezelési költség forintban kifejezett összegét svájci frankra váltja át. Bank a havi törlesztő részlet svájci frank összege és a jelen Kölcsönszerződés II. pontjában, valamint az V.5. pont alapján az értesítő levélben svájci frank pénznemben rögzített havi törlesztő részlet összege közötti különbözetet a forint/svájci frank árfolyam változásának megfelelően az Adós Bankkal szemben fennálló tőketartozása terhére vagy javára számolja el.” Az V.6. pont a futamidő alatt utoljára esedékes havi törlesztőrészlet elszámolására, az V.4. pontra utal vissza, azzal az eltéréssel, hogy amennyiben az elszámolás eredményeként a különbözetet az adós javára kell elszámolni, úgy a forintellenértéket a bank az adós bankszámláján jóváírja, amennyiben pedig a fennálló tőketartozás terhére kellene a különbözetet elszámolni, úgy a bank a különbözet svájci frank pénznemben kifejezett összegének az V.4. pontban meghatározott forint/svájci frank devizaeladási árfolyam alkalmazásával számított forint összegével megterheli az adós bankszámláját. Az utolsó esedékes törlesztőrészlet elszámolására vonatkozó rendelkezés is meghatározott, hiszen rögzíti a megfelelő módszert a törlesztőrészletek kiszámítására vonatkozóan. Az utolsó havi törlesztés esetében eltérés csak annyiban mutatkozik, hogy jóváírásra vagy terhelésre kerül sor attól függően, hogy az átszámítást követő különbözet az adós javára vagy terhére mutatkozik-e, amely azt jelenti, hogy amennyiben még tartozás áll fenn, az adós annak megfizetésére köteles, míg a többletfizetés esetén a különbözetet jóváírják. A szerződéses rendelkezés világos és érthető az átlagos fogyasztó számára, nem eredményez egyoldalú egyenlőtlenséget. Az a körülmény pedig, hogy az V.6. pontban különmű árfolyamok alkalmazására került sor, e perben már nem értékelhető, mivel azt a jogalkotó törvényi szinten szabályozta, és megállapította az árfolyamrés tisztességtelenségét, továbbá törvényi úton kiküszöbölte ezen érvénytelen szerződéses rendelkezéseket a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1

törvény) és a DH1 törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 törvény) rendelkezéseivel.

- [12] Nem találta megalapozottnak az árfolyamkockázati tájékoztatás elégtelenségére vonatkozó hivatkozásokat sem. Az ítélet indokolása szerint az árfolyamkockázati tájékoztatás elégtelensége önmagában nem érvénytelenségi ok, ha ugyanis a bank elmulasztja a szükséges tájékoztatást, az nem érvénytelenséget, hanem az együttműködési kötelezettség megsértését eredményezi. Az 1959. évi Ptk. 209. §-ának (4) bekezdése és a Kúria 2/2014. számú Polgári jogegységi határozata értelmében a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot - a kedvezőbb kamatmérték ellenében - korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen, vagy teljesen érvénytelen.
- [13] Az átlagos fogyasztótól elvárható, hogy teljes terjedelmében elolvassa a szerződést és tájékozódjon annak jellemzőiről, részleteiről, a kölcsöntörlesztés feltételeiről, adott esetben kérdést intézzon az ügyintézőhöz. Az a fogyasztó, aki ezen alapvetően elvárható intézkedéseket elmulasztja, nem tekinthető átlagos fogyasztónak. A felperes a kölcsönszerződés VIII.7. pontjában kijelentette, hogy megkapta a banktól a kölcsönszerződéssel kapcsolatos tájékoztatást a szükséges és elégséges mértékben, tisztában van az ügylet esetleges kockázataival, így különösen azzal, hogy az adott deviza magyar forinttal szembeni árfolyamának alakulása a kölcsön forintban történő visszafizetésének terheit egyaránt növelheti és csökkentheti. Emellett a külön íven szövegezett kockázattartó nyilatkozat rögzíti, hogy a felperes viseli az árfolyamkockázatot, de a tájékoztatás kiterjedt arra is, hogy az árfolyam változásának előre nem látható mértékű, ki nem számítható változásából adódóan a törlesztőrészlet összege változhat, akár növekedhet is, továbbá a tájékoztató kiterjedt a kamatváltozás kérdésére, ennek részeként kifejezetten arra is, hogy a forintkamat csökkenése vagy változatlansága esetén a devizakamatok emelkedése miatt a deviza alapú kölcsön veszíthet vonzerejéből a forintalapú kölcsönnel szemben, azaz kevésbé őrzi meg előnyeit a forintkölcsönhöz viszonyítva.
- [14] Ezt követően ismerte a Kúria 6/2013. számú Polgári jogegységi határozatának 2. és 3. pontjait, amelyeknek a perbeli kikötés és tájékoztatás megfelel, mivel kiterjedt az árfolyamváltozás lehetőségére, és arra, hogy annak milyen hatása van a törlesztőrészletekre, ugyanakkor a tájékoztatási kötelezettség nem terjedhetett ki az árfolyamváltozás mértékére. Emellett a kockázattartó nyilatkozat nem tartalmaz utalást arra, hogy bármilyen határa, korlátja lehetne a törlesztőrészletek emelkedésének, melyből az átlagos fogyasztó számára az is következik, hogy a törlesztőrészletek emelkedése akár jelentős mértékű is lehet, annak felső határa nincs. A tájékoztatás megfelel az Európai Unió Bíróságának C-51/17. számú ítéletében foglalt komplex tájékoztatási kötelezettségének is, mivel figyelmeztet az árfolyam- és a kamatingadozás lehetőségére, együttes hatására is. Az átlagos fogyasztónak a szöveges tájékoztató, illetőleg az azt bemutató példák alapján fel kellett tudnia mérni, hogy a törlesztőrészletek emelkedése a gazdasági következményeket tekintve számára hátrányos, mely nyilvánvalóan kihatással van a felperesi fogyasztó jövedelmi, vagyoni viszonyaira is. Mivel a tájékoztatás az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül világos és érthető volt, a támadott rendelkezések tisztességtelensége érdemben nem volt vizsgálható.

- [15] Nem találta megalapozottnak azt a hivatkozást sem, hogy az alperes nem biztosított számára megfelelő időt a tájékozódáshoz. A felperes a keresetlevélben és a per kezdeti szakaszában nem hivatkozott időhiányra, de a per későbbi szakaszában is csupán általános utalást tett annak ellenére, hogy az ilyen irányú hivatkozás konkrét tényelőadást, ténybeli bizonyítást igényel. A felperes emellett csupán egy kúriai emlékeztetőben foglaltakra utalt, amely nem tette lehetővé a kérelem érdemi vizsgálatát. Önmagában abból, hogy a szerződés és a kockázatfeltáró nyilatkozat aláírása egy napon történt, még nem következik, hogy az alperes nem biztosított kellő időt az irat megismerésére. A perbeli ügyletről, a szerződés aláírásának körülményeiről, arról, hogy milyen módon akadályozta őt az alperes a tájékozódásban, a felperes nem tett értékelhető nyilatkozatot, így nem is volt olyan tény, amelynek bizonyítása az alperest terhelte volna. Az elsőfokú bíróság hangsúlyozta azonban, hogy a felperes mind a szerződésben, mind a kockázatfeltáró nyilatkozatban úgy nyilatkozott, hogy a tájékoztatásban foglaltak tudomásulvételét aláírásával igazolja, illetőleg az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatást megkapta a szükséges és elégséges mértékben, amennyiben pedig ennek ellenére írta alá ezen elismerő nyilatkozatokat és tájékoztatókat, az a felperes terhére esik.
- [16] Az ítélet indokolásában kitért arra is, hogy az árfolyamrésszel kapcsolatos érvénytelenségi hivatkozás sem volt alapos, de a felperes nem is terjesztett elő a különmemű árfolyamok alkalmazását támadó keresetet, hanem arra csak a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952. évi Pp.) 146/A.-ának (1) bekezdésében rögzítettekhez képest elkésetten tett utalást. Az alperes ugyanis 2018. január 4-én terjesztette elő ellenkérelmét, amelyhez képest a felperes csak a 2019. december 12-i beadványában tette meg az ezzel összefüggő hivatkozását. Megjegyezte ugyanakkor, hogy az árfolyamrés érdemi vizsgálatára nem is volt lehetőség, mivel a jogalkotó e kérdést orvosolta a DH törvényekkel.
- [17] Az 1952. évi Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a pervesztes felperest a pernyertes alperes perköltségének viselésére, amelynek összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: R.) 3. §-a (2) bekezdésének a) pontja alapján határozta meg. A felperes személyes költségmentességben részesült, ezért az állam viseli a le nem rótt illetéket a költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet (a továbbiakban: Kmr.) 13-14. §-ai alapján.
- [18] A felperes fellebbezett az elsőfokú bíróság ítélete ellen, amelyben az ítélet kereseti kérelemnek megfelelő megváltoztatását kérte. Az EUB C-227/18. számú ítéletéből idézte, hogy „a fogyasztónak a kölcsönadott összegről, a törlesztőrészletek összegéről, valamint a futamidőről való tájékoztatását illetően, amennyiben ezek többek között a folyósítás, illetve a törlesztőrészletek esedékességének időpontjában érvényes árfolyamtól függenek, a világos és érthető megfogalmazás követelménye előírja, hogy a kölcsönadott összeg és a törlesztőrészletek összegének számítási mechanizmusa, valamint az alkalmazandó árfolyam átlátható legyen.” Ez alapján a törlesztőrészletek meghatározása tisztességtelen az 1959. évi Ptk. 209. §-ának (4) bekezdése értelmében, mivel a szerződés V.5. pontja alapján az alperes jogosult volt egyoldalúan megállapítani a forint/svájci frank deviza eladási árfolyamot. Az ezt tartalmazó értesítő levél alapján történő teljesítés pedig ráutaló magatartással sem pótolhatja a felek írásbeli megállapodását a Kúria gyakorlata szerint, ezért a kölcsönszerződés nem határozta meg a törlesztőrészlet összegét az utolsó kamatperiódusra, így az nem kiszámítható (1959. évi Ptk. 209. §-ának (4) bekezdése, 209/A. §-ának (2) bekezdése, 209. §-ának (1) bekezdése). Az árfolyamkockázat körében ismertette a Hpt. 203. §-ának (6) és (7) bekezdéseit, a 93/13. EKG irányelv (a továbbiakban: irányelv) 3. cikkének (1) és (2), valamint 6. cikkének (1) bekezdéseit, továbbá ismertette az 1959. évi Ptk. 209. §-ának (1) és 209/A. §-ának (2) bekezdéseit. Az így

létrehozott védelmi rendszer azon az elven alapszik, hogy a fogyasztó hátrányos helyzetben van a szolgáltatóhoz képest. Az árfolyamkockázatról való tájékoztatás pedig a Kúria 6/2013. és 2/2014. polgári jogegységi határozatait, valamint az EUB C-26/13. számú ítéletében foglaltak értelmében akkor lehet megfelelő, ha megállapítható, hogy a hitelező a fogyasztót még a szerződés megkötését megelőzően tájékoztatta arról, hogy a tartozás devizában való meghatározása azt jelenti, hogy a futamidő alatt végig minden esetben a kikötött devizanem forinthez viszonyított mindenkor árfolyamának figyelembevételével számított törlesztőrészt kell fizetnie; az árfolyamváltozás felek által nem befolyásolható körülmények függvénye, melyek előre nem kiszámíthatóan bármikor - a hitel futamideje alatt is - reálisan bekövetkezhetnek; ez a forinthitelekhez képest a fogyasztóra nézve fokozott kockázattal jár, amennyiben ennek következtében a fizetési kötelezettségei bármilyen mértékben, korlátlanul, akár többszörösére is megemelkedhetnek; az árfolyamváltozás kockázatát forinthiteleknel kedvezőbb kamatmérték ellenében vállalja. A felperes részére azonban érdemi tájékoztatás hiányában a szerződés perrel érintett, árfolyamkockázatot felperesre hárító rendelkezései nem voltak világosak, érthetőek, a szerződéskötés során pedig érdemi tájékoztatást nem kapott, és ennek nem felel meg a szerződés VIII.6. pontja sem. A C-96/14. és C-26/13. számú ügyekben hozott ítéletek alapján is megállapítható, hogy a szerződési feltételek átláthatóságára vonatkozóan az irányelvben foglalt követelményt kiterjesztően kell értelmezni, az nem korlátozható kizárólag a feltételek alaki és nyelvtani szempontból érthető jellegére, hanem azt is magában foglalja, hogy az átlagosan tájékozott, laikus fogyasztó e feltételek alapján képes legyen megérteni és átlátni azon mechanizmus konkrét működését is, amelyre az érintett feltételek utalnak, valamint az e mechanizmus és a többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszonyt oly módon, hogy a fogyasztó pontos és érthető szempontok alapján értékelhesse a számára ebből eredő gazdasági következményeket. Emellett a feleket az 1959. évi Ptk. 205. §-ának (3) bekezdése alapján együttműködési kötelezettség is terhelte, amely azt jelenti, hogy a tájékoztatást nem a szerződéskötéskor, hanem azt megelőzően kell megtenni. Az EUB C-26/16. számú ítéletéből ismertette azt is, hogy az árfolyamkockázat gazdasági indokát is ki kell fejteni, amelynek hiányában sérül az érthetőség. A C-51/17. számú ítélet alapján pedig nem elégséges, ha az átlagosan tájékozott, körültekintő és figyelmes fogyasztó azt tudja csak felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti fizetőeszközhöz képest leértékelődhet, hanem értékelnie kell tudnia az ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is. A tájékoztatásra szoruló releváns tények közé tartoznak azok a körülmények, amelyek az adós pénzügyi kötelezettségének megváltoztatását eredményezik, és amelyről a banknak tudomása lehetett. Ehhez képest az alperes által alkalmazott kockázatteltérítés semmilyen számítási metodikát nem tartalmaz, nem tájékoztatta a fogyasztót a lappangó gazdasági válság kitörésének lehetőségéről, a CHF menedékdeviza jellegéről, de a forint/svájci frank árfolyamtörténetéről sem legalább a kölcsön futamidejével azonos időszakra vonatkozóan. Az alperes azonban már a BÉT 2004. év október havi elemzése alapján tudatában volt annak, hogy a svájci frank árfolyama a 2014. év végére eléri a 256,10 HUF/CHF összegét, amelyre nem hívta a felperes figyelmét. A kockázati feltérítés nem tesz említést a kamatparitásról sem, amelyből pedig nem következhet más, minthogy hosszú távon a forint leértékelődésével kell számolni a svájci frankhoz képest. Mindennek nem felel meg a szerződéskötéskor aláírt tájékoztató, mivel arról ad tájékoztatást, hogy miért előnyösebb a devizában fennálló kölcsön a forintban fennálló kölcsönnél, azt a félrevezető információt adja, hogy a devizában fennálló törlesztés technikailag úgy történik, hogy a fogyasztó maga váltja át a jövedelmét devizára, csupán azt a köztudomású tényről rögzíti, hogy ez az árfolyam szinte állandóan változik, egy mondatban rögzíti a szerződés V. fejezetében leírt törlesztési mechanizmus következményét, hogy a deviza alapú kölcsön felvétele esetén a fogyasztó viseli az árfolyamkockázatot, csupán a fogyasztóra nézve legkedvezőbb változásra helyezi a hangsúlyt a lehetséges árfolyam-mozgások közül, amelyet követően pedig csupán technikai jellegű információkat ad és olyan példákat, amelyben az árfolyamváltozás amplitúdója 160 és 165

forint/svájci frank között marad, emellett mindösszesen a 6 hónapos kamatperiódus előnyeit taglalja, így a teljes időszakra nézve feltáratlanul hagyja az árfolyamkockázatot, továbbá a devizahitel forinthitelhez képest mutatózó előnyeire hívja fel a figyelmet, és csupán egy rövid, a 2006. szeptembertől 2007. szeptemberig terjedő árfolyamskálát mutat be. Az egyedi szerződésben adott tájékoztatás sem felel meg a fenti kívánalmaknak, amelynek vonatkozásában részben megismételte az előzőekben előadottakat, illetőleg hangsúlyozta, hogy ahhoz, hogy az adós tájékozott és megalapozott döntéseket hozhasson a tájékoztatásnak ki kell terjednie legalább a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására. Ehhez képest annak bizonyítása, hogy a fogyasztó számára elegendő idő állt rendelkezésre a kockázattelátolás áttanulmányozására a szerződés aláírását megelőzően, az alperes kötelezettsége. A csatolt okiratok azonban a felperes állításait bizonyítják, azaz a szerződéskötés napján ismerte meg az ügylet megkötésével rá háruló kockázatokat. Ehhez képest a 41/1997. (III.5.) Korm. rendelet 12. §-ának a) pontja előírja, hogy a pénzügyi intézménynek biztosítania kell, hogy ügyfele a szerződés aláírása előtt megismerhesse a hitelszerződés tervezetét. E vonatkozásban utalt a Kúria Konzultációs Testületének 2019. április 10-i üléséről készített emlékeztető 5. pontjára is, amely szerint az, hogy az árfolyamkockázatról való tájékoztatást tartalmazó okirat aláírására a szerződéskötéssel egyidejűleg kerül sor, akkor nem kifogásolható, ha a félnek elegendő idő állt rendelkezésére annak áttanulmányozására a szerződés aláírását megelőzően: a perbeli esetben a kölcsönszerződés és az annak függelékét képező árfolyamkockázati tájékoztatás dátuma megegyezik. Mindezekhez képest az alperes nem bizonyította, hogy a szerződés megkötése előtt kellő időben adott megfelelő tájékoztatást a felperesnek. Az emlékeztető emellett rámutatott arra is, hogy a bíróságnak nem szabad a fogyasztóval szemben túlzottan magas elvárhatósági mércét érvényesítenie, mivel a felek között információk egyensúlyhiány áll fenn. A fogyasztótól elvárható, hogy a szerződést aláírás előtt alaposan áttanulmányozza, ha annak valamely rendelkezése nem érthető a számára, azzal kapcsolatban tájékoztatás kérjen, ugyanakkor nem érthető a terhére, ha ezt azért nem tette meg, mert a szöveg bonyolultsága folytán nem ismerhette fel az egyes rendelkezések összefüggéseit, jelentőségüket, vagyis azt a körülményt, hogy további tájékoztatásra lenne szükség. A devizakockázat áthárítása pedig nem azonos a kockázattelátolással, amely egy nyújtott termék tulajdonságainak minden részletre történő leírása. Megjegyezte azt is, hogy a deviza alapú hitel az alperes saját terméke volt, az 1959. évi Ptk. 4. §-ának (4) bekezdése alapján ezért alappal nem hivatkozhat, és jogot nem alapíthat arra, hogy nem ismerte saját termékének tulajdonságait, ezért arról tájékoztatást sem adhatott, vagy az olyan bonyolult, több tényezős álló, előre meg nem határozható folyamatok függvénye, amiről tájékoztatás nem adható, és egy átlag fogyasztótól annak megértése sem várható. Mivel mindezek az adós főszolgáltatását határozzák meg, a szerződés teljes egészében érvénytelen. A felperes a fellebbezésben kérte a tárgyalás felfüggesztését a Győri Ítéltábla Pf.III.20.189/2019/10. számú, a fellebbezéshez mellékelt előzetes döntéshozatali eljárás iránti kérelme alapján folyamatban lévő, az Európai Unió Bíróságán C-932/19. számon lajstromozott ügy befejezéséig. Ezen eljárás azt a kérdést hivatott eldönteni, hogy a fogyasztó a fogyasztóvédelmi rendelkezések maradéktalan érvényesülése érdekében kérheti-e a DH törvények figyelmen kívül hagyását. A Pf. 5. sorszám alatt lényegében megismételt fellebbezési érvek sorában hangsúlyozta, hogy az uniós jog elsőbbséget élvez a nemzeti joggal szemben, a közösségi hűség elvéből következően pedig a nemzeti joganyagot az irányelv szövegének és céljának fényében kell alkalmazni.

- [19] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását. A törlesztőrészlet meghatározottsága körében fenntartotta, hogy a törlesztőrészlet összege svájci frankban a futamidő végéig meghatározott, a támadott rendelkezés pedig csupán a Ft ellenérték megállapítására vonatkozik, amely az árfolyamkockázat körében értékelendő, nem a Hpt. 213. §-a

(1) bekezdésének e) pontjával kapcsolatban. A kölcsönszerződés V.5. pontjában a visszafizetésre irányuló CHF/HUF árfolyam egyoldalú megváltoztatásának jogát kötötte ki, amely tehát nem érinti a havi CHF törlesztőrészlet összegét. Lényeges azonban, hogy a DH törvények az MNB árfolyam alkalmazását tették kötelezővé, így a jogalkotó módosította e szerződési rendelkezést. Az árfolyamkockázati tájékoztatás vonatkozásában fenntartotta, hogy a szerződésben és a külön okiratban foglalt tájékoztatással eleget tett kötelezettségének, a felperes pedig alaptalanul hivatkozik arra, hogy az alperes tudta vagy tudnia kellett volna, hogy az árfolyam a jövőben hogyan fog változni, a felperes részére pedig közgazdaságtani oktatást kellett volna tartani. Megjegyezte, hogy a felperes által hivatkozott közgazdasági elméletek alapján sem lehet meghatározni, hogy a jövőben hogyan változik két deviza egymáshoz viszonyított árfolyama, az elmúlt 20 év trendjéből kiindulni pedig félrevezető lehet. A felperes által hivatkozott BÉT elemzés pedig a határidős ügyletek bemutatására szolgált, pusztán spekuláció, emellett az alperes árfolyamkockázattal kapcsolatos rendelkezései megfeleltek a szokási szerződési gyakorlatnak. A felperesnek továbbá kellő idő állt rendelkezésre a kölcsönigényletskor, a kölcsönigénylet és a kölcsön megkötése közötti időszakban, de a kölcsönszerződés aláírásakor is megismernie a kölcsön feltételeit, a szerződés rendelkezéseit, ennek részeként az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötéseket. Ellenezte a tárgyalás felfüggesztését, mivel az Európai Unió Bírósága a C-118/17. számú ügyben már vizsgálta a DH törvények alkalmazhatóságát, emellett a bíróságnak olyan jogkérdésekben kell állást foglalnia, amelyre vonatkozóan az irányadó jogszabályi rendelkezések és a kialakult bírói gyakorlat megfelelő iránymutatást adnak. Az ellenkérelem Pf.7. sorszám alatt előterjesztett kiegészítésében előadta azt is, hogy a Kúria Pfv.I.20.929/2019/4. és Pfv.I.20.970/2019/5. számú ítéletei alátámasztják álláspontját, a felperes pedig alaptalanul hivatkozik arra, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás szövege megtévesztő.

[20] Az ítélet tábla nem találta alaposnak a tárgyalás felfüggesztése iránti kérelmet. A kölcsönszerződés V.5. pontjában foglalt kikötés érvényességének megítélésénél alapvető jelentősége van, hogy az alperes egyoldalú jogosultsága helyébe érvényes feltételként (egyebek mellett) a DH2 törvény 3. §-ának (2) bekezdése lépett: e szerint ugyanis a törlesztőrészletek összegét az ezek teljesítésének tényleges elszámolási napján érvényes, Magyar Nemzeti Bank által közzétett hivatalos devizaárfolyam alapján kell átszámítani. Nem hagyható figyelmen kívül ugyanakkor, hogy a szerződés e módosult tartalma az elsőfokú bíróság által elfoglalt helytálló álláspont szerint nem képezte vita tárgyát az elsőfokú eljárás során. A felperes részére 2018. január 16-án kézbesített alperesi ellenkérelem a kezdetektől fogva (27.P.20.361/2017/6. szám alatti ellenkérelem 3. oldala) azon alapult, hogy a DH1. és DH2. törvények rendelkezései módosították e kikötést, amellyel, egyben a rá hatályos jogszabályi rendelkezésekkel szemben a felperes csak a tárgyalás berekesztését megelőző utolsó, 7. sorszámú beadványában (14. oldal) hivatkozott arra (és csak az árfolyamkockázat körében), hogy a DH törvényekre „nem kell tekintettel lenni”.

[21] Az 1952. évi Pp. 146/A. §-ának (1) bekezdése szerint kötelező jogi képviselő esetében az általános szabályoktól (146. §) eltérően a felperes a keresetét - a (2)-(4) bekezdésekben foglalt kivétellel - az alperes érdemi ellenkérelme előadását követő 30 napon belül változtathatja meg. A felperes ugyanakkor mindezekhez képest elkésztett a szerződés jogszabály által rendezett tartalmára, egyben a keresettel érvényesített jog megváltoztatására (1952. évi Pp. 146. §-a (5) bekezdésének a) pontja) vonatkozó hivatkozást. Mivel az 1952. évi Pp. 247. §-ának (1) bekezdése alapján erre a másodfokú eljárásban már nincs lehetőség (bár a felperes erre vonatkozó határozott tény- és jogállítást továbbra sem tett), az ítélet tábla elutasította a tárgyalás felfüggesztése iránti kérelmet, és érdemben bírálta el a fellebbezést.

[22] A fellebbezés megalapozatlan.

- [23] Az ítélet tábla annyiban pontosította az elsőfokú bíróság ítéletében a kereseti kérelemmel összefüggésben rögzítetteket, hogy a felperes keresete az elsőfokú bíróság DH2. törvény 37. §-ának megfelelő felhívását követően a kölcsönszerződés hatályossá nyilvánítására és annak megállapítására irányult, hogy a felperes tartozása 5 153 698 Ft (amelyre 180 havi, 28 632 Ft/hó részletfizetés engedélyezését kérte). Az ítélet tábla emellett a felek által becsatolt szerződések és egyoldalú nyilatkozatok alapján kiegészítette a tényállást a támadott szerződéses kikötésekkel és tájékoztatással, a kölcsönszerződéssel egyidejűleg megkötött zálogszerződéssel, a közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozattal és az alperes felmondásával összefüggő tényekkel.
- [24] Az elsőfokú bíróság egyebekben feltárta az ügy érdemi elbírálásához szükséges tényállást, és helytálló következtetésre jutott a kereset megalapozatlanságát illetően, amelynek indokaival az ítélet tábla nagyjából egyetértett. Az elsőfokú bíróság által elfoglalt állásponttól eltérően azonban a bírói gyakorlat a Kúria 2/2014. Polgári jogegységi határozatának 1. pontjában rögzítettekkel egyezően töretlen annak megítélésében, hogy amennyiben az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás nem volt világos és érthető (átlátható), az nem csupán az együttműködési kötelezettség megsértését jelenti, hanem önmagában megalapozza e rendelkezés tisztességtelenségét, aminek következtében a teljes szerződés érvénytelen.
- [25] Az ítélet tábla egyebekben egyetértett az elsőfokú ítélet indokolásával, és csupán a fellebbezésben foglaltak miatt hangsúlyozza a következőket.
- [26] A tárgyalás felfüggesztésének körében fent kifejtetteket szükségtelenül meg nem ismételve az ítélet tábla ehelyütt is hangsúlyozza, hogy a DH törvények rendelkezései módosították a svájci frankban mindvégig kiszámítható törlesztőrészek átszámítására vonatkozó kikötést (Magyar Nemzeti Bank által közzétett hivatalos devizaárfolyam), és a támadott kikötés (kölcsönszerződés V.5. pontja) helyébe a jogszabályi - szükségszerűen érvényes - rendelkezések léptek.
- [27] Az árfolyamkockázattal összefüggő további semmisségi kérdések körében - az elsőfokú ítélet helytálló indokai mellett - annak a hangsúlyozása is szükséges, hogy az Európai Unió Bírósága az elsőfokú ítéletben is hivatkozott C-51/17. számú ítélet rendelkező részének 3. pontjában, továbbá az indoklás 74-78. pontjaiban akként foglalt állást, hogy a pénzügyi intézményeknek elegendő tájékoztatást kell nyújtaniuk a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak. E követelmény magában foglalja, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is. A Kúria devizahiteles pereket vizsgáló Konzultációs Testülete kifejtette a 2018. október 10-én megtartott ülésén, hogy ez a jogi álláspont tartalmilag megegyezik a 2/2014. Polgári jogegységi határozat 1. pontjának a Civilisztikai Kollégiumvezetők 2015. november 9-10. napjain tartott Országos Tanácskozásán elfogadott értelmezésével.
- [28] A szerződéshez tartozó tájékoztatásokban rögzítettek pedig megfelelnek a hazai és uniós követelményeknek, ugyanis nemcsak arra hívták fel a figyelmet, hogy a forint leértékelődhet, hanem arra is, hogy ennek gazdasági következményeként megnőhetnek a törlesztőrészek és a hátralévő

tőketartozás is. A devizaalapú kölcsönt nyújtó hitelintézet tájékoztatási kötelezettsége a devizakockázatra és annak törlesztőrészletekre gyakorolt hatására terjed ki (Hpt. 203. §-ának (6) bekezdése, (7) bekezdésének a) pontja). A devizakockázat (azaz, hogy a devizanem árfolyama változhat, és ez a jelentős kockázat az adóst terheli) szerepel e tájékoztatásokban, de ennek törlesztőrészletekre gyakorolt hatása is (azaz, hogy a törlesztőrészletek forintban kifizetendő összege az árfolyam alakulásától függően változhat), ezen túlmenően azonban az alperest nem terhelte a devizapiac működésével összefüggő további tájékoztatási kötelezettség. A kikötés továbbá korlátot sem rögzít, így mindezek - különösen a kockázat felperesre történő félreérthetetlen telepítése - alapján az alperes világos és érthető megfogalmazással tett eleget tájékoztatási kötelezettségének egy általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó esetében.

- [29] Mindezek kapcsán az alperes megalapozottan hivatkozott arra is, hogy a felsőbb bíróságok több alkalommal vizsgálták már az érintett kikötést és tájékoztatást, és nem észlelték azok érvénytelenségét (Kúria Pfv.I.20.929/2019/4. és Pfv.I.20.970/2019/5. számú ítéletei).
- [30] Szükséges annak rögzítése is, hogy a felperes a szerződéskötést követően minegy 6 évvel tette csak vitássá a kölcsönszerződés érvényességét, amely szintén arra enged következtetni, hogy a tájékoztatás megfelelő volt.
- [31] Az ítélet tábla a tájékoztatás időszerűsége körében utal a BDT2016. 3457. számú határozatban kifejtettekre, amely szerint az árfolyamváltozás kockázatát teljes mértékben az adósra hárító szerződéses kikötés nem tisztességtelen önmagában azért, mert a kockázattal felhívó nyilatkozatot maga a szerződés tartalmazza. Kétségtelen, hogy az érvénytelenség okának a szerződéskötés időpontjában kell fennállnia, amennyiben azonban nem állt volna kellő idő rendelkezésére az árfolyamkockázattal összefüggő tájékoztatás értelmezésére, a felperes a szerződés aláírásának vagy bármely folyósítási feltétel (így pl. a közokiratba foglalt nyilatkozat) megtagadásával elejét vehette volna, hogy a szerződés teljesedésbe menjen, azonban - a fent kifejtettek szerint - a szerződéskötést követően mintegy 6 évvel vitatta csak a tájékoztatás megfelelőségét.
- [32] Az ítélet tábla a kifejtett okok miatt helyben hagyta az elsőfokú bíróság ítéletét az 1952. évi Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján, amelyet csupán annyiban pontosított, hogy az ítélet indokolásában helytállóan rögzítettek alapján az ítélet rendelkező részében összességében is meghatározta a Kmr. 14. §-a alapján, hogy az állam milyen mértékű kereseti illetéket visel. Ennek meghatározásához a pertárgy értékének megállapításánál figyelembe vette, hogy a felperes kereseti kérelmében annak „megállapítását” kérte, hogy tartozása 5 153 698 Ft a DH törvények alapján történt felülvizsgált elszámolásban meghatározott 14 345 594,56 Ft-tal szemben, amelyek különbözeteként a pertárgy értéke 9 191 897 Ft.
- [33] A felperes a fellebbezési eljárás során is pervesztes lett, ezért az 1952. évi Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján viselni köteles a pernyertes alperes ügyvédi munkadíjból álló perköltségét. Az ítélet tábla ennek összegét a R. 3. §-ának (5) bekezdése alapján számítható összeghez képest a (6) bekezdés alapján mérsékelt összegben (a 4/A. § (1) bekezdése alapján áfával növelten) állapította meg, figyelemmel az alperest képviselő ügyvéd által kifejtett tevékenységre.
- [34] A felperes teljes személyes költségmentessége miatt az állam viseli a fellebbezési illetéket a Kmr. 13. §-ának (1) bekezdése és 14. §-a alapján.

Debrecen, 2020. június 9.

Dr. Bakó Pál s.k. a tanács elnöke, Dr. Árok Krisztián s.k. előadó bíró, Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

-kiadó-